

Hs SE

KIRKKONEUVOSTON KOKOUS 10.3.2021

ERIÄVÄ MIELIPIIDE KN § 18 OIKAISUVAATIMUS JUMALANPALVELUSYHTEISTYÖSOPIMUKSESTA
LIITETTÄVÄKSI PÖYTÄKIRJAAN

Jarmo Lehtilä teki jumalanpalvelusyhteistyösopimuksesta oikaisuvaatimuksen, mikä on mielestämme täysin aiheellinen. Jätämme eriävän mielipiteen päätöksestä hyväksyä oikaisuvaatimus seuraavilla perusteluilla.

Julkisuuslaki

Kirkkoneuvoston kokouksen 27.01.2021 esityslistan liitteenä toimitettu ehdotus jumalanpalvelusyhteistyösopimukseksi oli merkitty esityslistalle luottamukselliseksi. Julkisuuslain mukaista salassapidon peruuttamista ei ole kirjattu pöytäkirjaan. Sopimus julkaistiin vasta myöhemmin kotisivuilla erillisellä pyynnöllä myöhemmin kuin pöytäkirja.

Hallintolaki

Hallintolain mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Valmistelu on ollut puutteellista, eikä seurakunnan edun mukaista. Hyvän hallintoon kuuluu avoimuus, eikä kirkkoneuvostolle ole huolehdittu riittäviä selvityksiä sopimusosapuolista.

Hallintolain mukaan päätökset on perusteltava, eikä Elina Kankaan vastineessa esittämiin ongelmiin paneuduttu etsien ratkaisuja.

Kirkkoherra vetoaa kirkkolakiin, että päätös on lainmukainen. KN § 6 on alisteinen tuomiokapituliin, vaikka pykälässä käsiteltiin kahta eri asiaa. Täten päätös ei ole lainmukainen myöskään kirkkolain mukaan. Kyseessä on syytä epäillä myös naispappien syrjintää työvuorojärjestelyillä, minkä takia on erittäin tärkeää, että sopimus menee tuomiokapituliin tarkistettavaksi.

Hajaannus seurakunnassa, kilpaileva toiminta ja epäselvä sopimusosapuoli

Kirkkoherran perusteluiden mukaan asia olisi tuttu kirkkoneuvostolle useiden käsittelyjen takia. Kankaanpään seurakunnassa on jo vuosia ollut yhteisöä repiviä kiistoja Niinisalon Kappeliyhdistys ry:n ja seurakunnan sopimuksista, sekä säännöllisesti toimitettavista ehtoollisista Kappeliyhdistyksen tiloissa. Sopimuksia on alun perin käsitelty jo ainakin vuodesta 2014 lähtien, ja tämän jälkeen kirkkoneuvosto on vaihtunut ja Honkajoki ja Jämijärvi tulleet mukaan. Kirkkoneuvostokautemme 2019 alkoi erittäin rakentavassa ja avoimen keskustelun ilmapiirissä. Tunnelma muuttui kertarysäyksellä kirkkoherra Keijo Rainerman tuodessa uudelleen käsittelyyn edellisen kirkkoneuvoston jo kertaalleen hylkäämän jumalanpalvelusyhteistyösopimuksen Niinisalon Kappeliyhdistys ry:n kanssa. Asia oli uusi monelle neuvoston jäsenelle vuonna 2019 ja uuden neuvoston myötä valtasuhteet suhtautumisessa naispappeuden vastustajiin olivat kääntyneet sopimuksen teon hyväksi. Emme siis pystyneet enää estämään sopimuksen tekoa, mutta pyysimme jo tuolloin lisäselvityksiä yhdistyksen taustoista, tai tarkennuksia sopimukseen, mutta neuvoston enemmistö ei näitä katsonut tarpeellisiksi.

Tuomiokapituliin on toimitettu aiempiin valituksiin liittyen selvityksiä sekä seurakunnan että Kappeliyhdistyksen puolelta, joissa molemmat osapuolet todistavat, ettei Kappeliyhdistyksen

tiloissa tapahtuva toiminta ole seurakunnan toimintaa, mutta lopulta kaiken on päätettykin olevan Kankaanpään seurakunnan toimintaa. Mielestämme tämä sopimus on aiheuttanut erittäin paljon haittaa seurakunnan imagolle, mutta myös uuvuttanut niin työntekijöitä kuin vapaaehtoisesti seurakuntahallinnossa toimivia luottamushenkilöitä. Jo vuoden 2019 sopimustakin on käsitelty ja muutettu moneen kertaan, joten ei tässä neuvostokaan tahdo perässä pysyä, saati että suurin osa tietäisi historiaa sopimuksen takaa.

Niinisaloon kappeliyhdistys ry on ihan tavallinen yksityisoikeudellinen yhdistys, ei kirkon lähetysjärjestö tai edes herätysliike. Tuomiokapitulikin totesi aikanaan toiminnan olevan kirkkolain 6 luvun 30 §:n tarkoittamaa kilpailevaa toimintaa. Seurakunnan luottamushenkilöiden ja yhdistyksen johdon välisissä keskusteluissa on tullut aikanaan selväksi, ettei yhdistyksen messuihin hyväksyttäisi naispappeja. Sekä seurakunnan luottamuselimissä, että yhdistyksen hallituksessa istui aikanaan samoja henkilöitä. Yhdistyksen varapuheenjohtaja on kertonut aiemmissa sopimusneuvotteluissa, että jäseniä on yhdistyksessä vain kuusi, mutta vuoden 2019 jälkeisissä neuvoston kokouksissa tietoa ei ole neuvostolle monista pyynnöistä huolimatta annettu. Kirkkoneuvoston enemmistö ei ole halunnut vaatia tarkempia tietoja yhdistykseltä.

Niinisaloon seurakuntakoti myytiin aikanaan vähäisen käyttöasteen vuoksi, mutta myöhemmin myynnistä päättäneistä seurakunnan luottamushenkilöistä löytyikin joukko perustamaan yhdistys, joka löysikin toimintaa seurakuntatalolle. Yhdistyksen halu rinnastaa toiminta seurakunnan toiminnaksi näkyi jo alun perin yhdistyksen nimeämisessä kappeliyhdistykseksi, vaikka yhdistyksen hallituksen jäsenenä olleella seurakunnan luottamushenkilöllä Sokuralla oli varmasti epäily, että mahdollisesti seurakuntaan on tulossa kappeleita. Niinisaloon kappeliyhdistys järjesti identtistä toimintaa seurakunnan toiminnan kanssa. Lisäksi yhdistys päätti käyttää tiloista nimeä kirkko, mikä herätti myös paljon huolta neuvostossa sekaannusten takia. Kirkko-nimen käyttöä yhdistyksen varapuheenjohtaja perusteli lehtihaastattelussa sillä, että yhdistys toimii kirkon ulkopuolella, joten he saavat kutsua tiloja kirkoksi halutessaan. Lakia ei siis rikota, mutta sekaannusta kyllä on aiheutettu seurakunnan jäsenien keskuudessa. Sekä entisellä että nykyisellä kirkkoherralla on ollut hyvin vahva halu saada sopimus voimaan, ja sekavuutta on aiheuttanut myös tahallinen erittäin epäselvä tiedotus seurakunnan puolelta, missä yhdistyksen toimintaa on mainostettu seurakunnan toimintana. Pidämme myös erittäin haitallisena seurakunnan toiminnalle kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja Veli-Matti Sokuran julkisuudelle toimittamaa mielipidekirjoitusta, jossa hän toteaa *"Pidetään seurakunnassa kaikki ne, jotka ovat sitoutuneimpia kirkon oikeaan oppiin ja ovat myös vapaaehtoisina monissa seurakunnan tehtävissä."* Yhdistyksen puheenjohtaja Vehviläisen mielipidekirjoituksen mukaan Kappeliyhdistyksen toiminnassa on mukana noin 100 henkeä, joiden uskomme siis Sokuran mukaan olevan sitoutuneimpia oikeaan oppiin. Kirkon tehtävänä on kuitenkin koota yhteen ja tuoda kaikenlaiset seurakuntalaiset saman alttarin ääreen, joten olemme erittäin huolissamme, ettei loppuja 11 525 seurakuntalaista haluttaisi pitää osana seurakuntaa.

Sopimusepäselvyydet

Sopimuksen tekeminen edellyttäisi varsinkin tällaisessa kärjistyneessä tilanteessa avointa ja totuudenmukaista vuoropuhelua, mikä ei nyt ole toteutunut. Ennen sopimusluonnoksen esittämistä ei kuultu neuvoston kantaa ja toivomuksia sopimuksen sisällöstä, ja tämä aiheutti jälleen epäluottamusta koko sopimusta kohtaan. Myös strategiatyö on seurakunnassa kesken, missä tämä pitäisi ehdottomasti käydä läpi. Neuvostolle ei ole annettu tämän hetken taustatietoja Kappeliyhdistyksestä, ketkä yhdistyksen johdossa ovat, paljonko jäseniä on ja miksi he haluavat järjestää ns. kilpailevaa toimintaa Niinisalossa, eivätkä Kankaanpään seurakunnan tilat ole sopivia?

Sopimuksesta puuttuu myös vaatimukset Kappeliyhdistykselle esimerkiksi toimintakertomuksien toimittamisesta seurakuntaan. Kun seurakunta tukee näin vahvasti yhdistystä ja tarjoaa mm. työntekijöitä ja markkinointia yhdistyksen käyttöön, pitäisi seurakunnassa tietää, minkälaista toimintaa se tukee.

Piispainkokouksen suosituksissa seurakunnissa toimivista jumalanpalvelusyhteisöistä 20.12.2016 sanotaan mm. näin:

”Seurakunnan ja jumalanpalvelusyhteisön tulee laatia kirjallinen sopimus kirkon päätösten mukaisen jumalanpalveluselämän toteuttamisesta. Olennaista on, että ketään ei syrjitä sukupuolen, vakaumuksen tai virkanäkemyksen vuoksi.”

”Sopimukseen on syytä sisällyttää ainakin seuraavat seikat: jumalanpalvelusyhteisön jäsenyminen osaksi seurakunnan jumalanpalveluselämää, tilojen käyttö, ehtoollisen vietto, seurakunnan työntekijöiden rooli, taloudelliset kysymykset, vastuunjako ja keskinäinen tiedonkulku.”

Nämä suositukset eivät toteudu sopimuksessa. Sopimuksessa kirkkoherran kerrotaan kyllä vastaavan jumalanpalveluksista, mutta Kappeliyhdistys lähettää toiveet jumalanpalveluksen toimittajista. Sopimuksessa ei tuoda julki sitä, että Kankaanpään seurakunnan pappien työkierto koskisi myös Kappeliyhdistyksen jumalanpalveluksia, tai että kaikki seurakuntamme papit olisivat tervetulleita toimittamaan niitä. Eikä anneta kirkkoherralle ylipäätään oikeutta määrätä toimittajaa itse, jolloin määräysvalta on todellisuudessa Kappeliyhdistyksellä. Suurin syy jo vuosien takaiseen neuvoston yhteistyöhaluttomuuteen on nimenomaan ollut Kappeliyhdistyksen näkemys Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virkakäsityksestä naispappeuden osalta. Emme ole valmiita hyväksymään naispappien syrjintää Kankaanpään seurakunnan toiminnassa, ja tästä sopimuksesta herää suuri epäily nimenomaan tällaiseen toimintaan kannustamisesta kirkkoherran ja kirkkoneuvoston jäsenistön hiljaisella hyväksynnällä. Tehdessään yhteistyötä seurakuntien kanssa järjestöjen tulee toimia kirkkomme vuonna 1986 tekemän virkaratkaisun ja paikallisseurakuntien käytäntöjen mukaisesti. Myös tasa-arvolain mukaan työnantajan on ennaltaehkäistävä sukupuoleen perustuvaa syrjintää, ja piispainkokous vuonna 2006 on kieltänyt naispappittomien messujen järjestämisen työvuorojen suunnittelulla, joten poistaakseen nämä epäilykset tästä sopimuksesta, kirkkoherran olisi tullut liittää sopimukseen listaus ketkä Kappeliyhdistyksen tiloissa käyvät ja koska. Aiemman jumalanpalvelusyhteistyösopimuksen jälkeiseltä ajalta tätä pystyy todentamaan myös takautuvasti, pappien kierto ei ole toteutunut Niinisalon Kappeliyhdistyksessä tiloissa.

Talous

Kankaanpään seurakunnalla on jo kolme toimivaa kirkkoa sekä Hakoniemen leirikirkko, ja viidennestä neuvotellaan Karviaan liittyen. Tällä sopimuksella perustaisimme periaatteessa uuden kirkon Kankaanpäähän ja tämä pitää tuoda julki myös Karvian liitosneuvotteluissa, ja tämänkin takia päätös on mielestämme alisteinen tuomiokapitulille. Tiedämme tulevasta taloudellisesti erittäin tiukoista vuosista, joihin liittyen joudutaan miettimään merkittäviä säästötoimia, myös työntekijöiden suhteen. Jämijärven ja Honkajoen kappeliseurakunnat kokevat jo nyt saavansa liian vähän resursseja käyttöönsä, joten tämä työntekijäresurssien jakaminen ylimääräisiin viikoittaisiin jumalanpalveluksiin ei tuo oikeutta kappeleille. Sopimuksella onkin seurakunnalle huomattavia taloudellisia vaikutuksia etenkin työntekijöiden työpanoksesta ja mainonnasta, joten tämän tulisi näkyä selvästi myös toimintasuunnitelmassa ja budjetoida talousarvioon. Sopimus on myös

vaikeasti tulkittava, ja sieltä olisi tullut tarkentaa mitä tarkoittaa esimerkiksi "ilmoittelun hoitavat sekä seurakunta, että kappeliyhdistys"? On jätetty epäselväksi, millä euromäärällä seurakunta tulee mainostamaan jatkossa yhdistyksen toimintaa ja kuinka paljon toimistosihteeri käyttää aikaa kappeliyhdistyksen mainonnan suunnitteluun? Kuinka paljon Jaakko Rainerman työpanosta tullaan käyttämään kappeliyhdistyksen hyväksi? Käytetäänkö kappeliyhdistyksessä myös muiden seurakunnan työntekijöiden työpanosta ja kuinka paljon, esim. kanttorit? Kenen vastuulla on neuvottelu yhteistoiminnasta vuosittain?

Virheet sopimuksessa

Sopimukseen kirjattiin väriä väittämiä. Seurakunta teki sopimuksen jumalanpalvelusyhteistyöstä vasta vuonna 2019, koska aiemmin kirkkoneuvosto ei suostunut tekemään sopimusta. Kyseessä ei siis ole vuodesta 2011 jatkunut yhteistyö, vaan suurta kiistaa seurakunnassa aiheuttanut kilpailevaksi ja kirkon virallisen linjan vastaiseksi koettu toiminta. Sopimuksessa kerrotaan myös, että entinen seurakuntakoti olisi vihitty jumalanpalveluspaikaksi. Kirkkoneuvos Pirjo Pihlaja on tarkistanut kirkkohallituksen arkistosta, ettei Niinisalon seurakuntakodin rakentamista koskevaa päätöstä ole aikanaan alistettu kirkkohallituksen tutkittavaksi, joten kyseessä ei ole ollut alun perinkään kirkko vaan seurakunnan muu kiinteistö. Kirkkolainsäädännön mukainen kirkko se ei voi olla senkään vuoksi, että rakennuksen omistaa ja hallinnoi yksityinen taho.

Seurakunnan suunta

Tämä salatuksi määritetty sopimus on erittäin arveluttava, tämä on verrattavissa kappeliseurakuntien toimintaan tai seurakuntaan seurakunnan sisällä.

Olemme äänestäjille vastuussa, koska tämä toiminta toteutetaan verovaroilla. Kankaanpää ei ole maailmasta sivussa vaan osa tasa-arvoista, edistyksellistä Suomea. Meidät on valittu ajamaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta seurakuntaamme, emmekä voi hyväksyä puutteellista valmistelua ja seurakunnalle epäedunmukaista toimintaa.

Kankaanpäässä 10.3.2021

Elina Kangas

Pirjo Malmivaara

Kari Saimala